

מלבדו".

. . . ענין זה מודגש במיוחד בתינוקות של בית רבן דדורנו זה – שנקראים (בהסכמת גדולי ישראל) בשם "צבאות השם":

השם "צבאות השם" מורה – שהילדים מסורים ובטלים לגמרי להקב"ה, בדוגמת (ויותר מ) "חיילים" אל "מפקדיהם" . . ומזה מובן, שבילדי ישראל – ילדים וילדות – דדורנו זה, ניכר עוד יותר בגלוי איך שהם "משיחי", "משיחי" דהקב"ה עצמו, שזה נעשה הכנה והקדמה קרובה להתגלות המשיח הכללי דכל בני", בגאולה האמיתית והשלימה.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות": כשם שאז "יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים"¹⁰, כך "צבאות השם" דדורנו זה יצאו מגלות זו לגאולה האמיתית והשלימה ותיכף ומיד ממש.

לעילוי נשמת
הרה"ת ר' רחמים ב"ר יואב ע"ה
אנטיאן
נפטר בדמי ימיו - בליל שמע"צ ה'תשס"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

וזאת הברכה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ט

(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

וזאת הברכה

והנהגת בני בימות המשיח ממש.

[וזוהי גם ההדגשה המיוחדת בתקופה האחרונה בהנוגע להלימוד ד"הלכתא למשיחא", ההלכות שנוגעות לחיי בני בזמן הגאולה].

אחד הענינים העיקריים לעתיד לבוא – הוא (כמובא לעיל מהתניא) שאז תהי' השלימות ד"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו": בכל העולם כולו יתגלה איך שאין שום מציאות אחרת זולתו ית', "אין עוד מלבדו".

ובדוגמת זה נדרש גם בחיינו של יהודי – שיחוש וירגיש בכל עניניו ממש, ש"אין עוד מלבדו". זאת אומרת: מלבד זאת שהכוונה והתכלית דכל עניני העולם היא אלקות, ובמילא עבודתו היא באופן ש"כל מעשיך לשם שמים"³, ו"בכל דרכיך דעהו"⁴, אבל ישנה מציאות של "חול", "מעשיך" ו"דרכיך" (אלא – שתכליתם הוא קדושה), אלא יתירה מזו: שעניני העולם עצמם הם אלקות, ובמילא לא "נרגשת" מלכתחילה שום מציאות כלל, כי "אין עוד מלבדו" . . .

– ועפ"ז אולי יש לומר הביאור בהעיכו המבהיל של הגאולה – שהוא מצד זה שהיתה חסרה אצל בני שלימות בדרגת העבודה באופן ד"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני"⁵, שדוקא עי"ז מגיעים להגאולה אשר תהי' באופן זה (ד"אין עוד מלבדו"). – אבל עכשיו כבר הוסר גם עיכו זה, ובמילא הרי "הכל מוכן לסעודה", סעודת ליתן ושור הבר ויין המשומר⁶ בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

. . . חז"ל אומרים⁷: "אל תגעו במשיח⁸ אלו תינוקות של בית רבן".

אחד הביאורים בזה (נוסף להפירוש במפרשים): חינוך תינוקות של בית רבן צריך להיות באופן שהתינוקות נעשים חדורים לגמרי בתוך תוכם עם הענין והנקודה של "משיח", כך, שכאשר רק מעיפים מבט על ילד יהודי, מה רואים? – משיח!

כל מציאותם היא "משיח" – הגילוי ד"אתה הראת גו' אין עוד

ב. הבדלת ישראל מן העמים

על הקרבנות של חג הסוכות ושל שמיני עצרת נאמר בגמרא⁸, ששבעים הפרים שמקריבים בסוכות הם "כנגד שבעים אומות", וה"פר יחידי" שמקריבים בשמיני עצרת הוא "כנגד אומה יחידה".

כלומר, בשמיני עצרת מתבטא וניכר ייחודם של ישראל, והבדלותם לחלוטין⁹ מכל העמים – "אומה יחידה".

לפי זה אפשר היה להסביר את הקשר של "וזאת הברכה" לשמיני עצרת¹⁰, כי גם

(8) סוכה נה, ב.

(9) ואף שה"פר אחד" דשמיני עצרת בא לאחר הקרבנות הע' פרים וסוכות – הרי הענין דשמע"צ, מה ש"היה לך לבדך ואין לזרים אתך" (ראה ס"דה ביום השמע"צ תש"י), הוא בבחי' עצם הנשמה כמו שמיחת בעצמותו ית', שאין בחי' הביורורים (הקרבנות ע' פרים כנגד ע' אומות) יכולה להגיע לשם, אלא שגילוי בחי' זו הוא לאחר קדימת הביורורים. וראה אה"ת שמע"צ (ע' אלתו) שגם "התעלות נה"א לשרשה (שלמעלה מתהו, שרש נה"ב) הוא דוקא ע"י בירור נה"ב".

ועפ"ז יומתק לשון הגמרא (סוכה שם) "פר יחידי .. אומה יחידה" [אף שבכתוב (פנחס כט, לו) נאמר פר אחד] – בכדי להדגיש שהפר שמקריבין בשמע"צ כנגד ישראל, אף שבא דוקא לאחר הקרבנות הע' פרים שכנגד הע' אומות, הוא נבדל מהם – יחיד.

וי"ל שזוהו ג"כ מ"ש רש"י (סוכה שם) "אין לי הנ"ל וקורת רוח בשל אלו אלא בשלך" – אף שבכל הקרבנות "נח"ד לפני שאמרת ונעשה רצוני" – כי בבחינת שרש האמיתי של נש"י, מכיון שאין שם שום מציאות כ"א ע"ד מש"כ בוח"ג (לב, א) "לא אשתכחי במלכא אלא ישראל בלחודוהי", הנח"ר שמעבודת הביורורים אינו מגיע לשם. (10) לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 234 ואילך מבואר, שהשייכות ד"וזאת הברכה" ליום שמח"ת היא [לא מצד זה שהוא יו"ט שני דשמונ"צ, כי אם] מצד הענין ד"שמחת תורה" שבו, במה שהוא נבדל משמע"צ.

ועפ"ז מבואר שם דיוק לשון הרמב"ם (המובא לעיל בפנים) "וזמחר קורין וזאת הברכה" – ולא "ובתשיעי" (כמו "בשמיני" גבי יו"ט שני דש"ס) – כי הענין ד"שמחת תורה" בא לאחרי שמע"צ, "למחר".

אבל: א) מזה גופא שקבעו שמח"ת ביום שהוא גם יו"ט שני דשמח"ת ועד שבארץ ישראל שני הענינים (שמע"צ ושמח"ת) הם באותו היום, מוכח שהענין ד"שמח"ת שייך להענין ד"שמע"צ, כמבואר לעיל שם הערה 12 – בשוה"ג. ב) "וזאת הברכה" שייכת גם להענין ד"שמע"צ (כדמוכח

א. "וזאת הברכה" נקראת בשמיני עצרת

כותב הרמב"ם¹ (על פי המשנה והגמרא²), שבכל יום טוב קוראים בתורה "בענין המועד", כי "משה תיקן להם לישראל שיהו קוראין בכל מועד ענינו".

בהמשך להלכה זו הוא ממשיך ואומר "ומה הן קורין", ומפרט איזו פרשה נקראת בכל חג ומועד. בפירוט קריאת התורה בימי הסוכות, הוא אומר: "וביום טוב אחרון קורין כל הבכור... ולמחר³ קורין וזאת הברכה".

מכך מובן, שהסיבה לקריאת פרשת "וזאת הברכה" ביום טוב שני של שמיני עצרת, היא [לא רק כדי לקשר את "סוף כל המועדות" אל "ברכת משה רבינו שבירך את ישראל"⁴, או "בכדי לסמוך שמחת התורה שזכו לסיימה לשמחת החג"⁵, או "כדי לסמוך ברכת המלך (שלמה) לברכת משה"⁶, שאלו הם טעמים צדדיים, אלא]

משום שפרשה זו היא "בענין המועד"⁷.

יש להבין: מהו הקשר, ולפחות ברמז, שבין פרשת "וזאת הברכה" לבין מהותו של שמיני עצרת?

(1) הל' תפלה פי"ג ה"ח ואילך.

(2) מגילה לא, א.

(3) ראה לקמן הערה 10.

(4) ר"ן מגילה פ' בני העיר (הובא בתו"ט שם).

(5) מחזור ויטרי ספ"ה.

(6) מח"ז שם. אבודרהם סדר תפלת סוכות ופירושה ד"ה

ליל תשיעי.

(7) בברכי יוסף לאו"ח סוף סימן תרסח (בשירי ברכה), ש"וזאת הברכה לא שייכת לרגל כלל". עיי"ש. (וראה גם מח"ז שם: "זקריית ענין חג הקדמנוהו כבר מיום ראשון של שמע"צ לפי שהיא עיקר"). אבל ממה שגם בארץ ישראל קוראין בשמע"צ "וזאת הברכה" – ודלא כבכל יו"ט, שקוראין בא"י הקריאה דיו"ט ראשון – יש לומר (בפנימיות הענינים) ש"וזאת הברכה" שייכת לענין המועד יותר מ"כל הבכור". ומה שבחול קוראין וזאת הברכה ביו"ט שני הוא לפי ששייכת (בעיקר) ל"שמחת תורה" – ראה לקמן הערה 10.

בית רבן פון אונזער דור – וועלכע ווערן אָנגערופן (בהסכמת גדולי ישראל) מיטן נאָמען „צבאות השם“:

דער נאָמען „צבאות השם“ באַדייט – אַז די קינדער זיינען אינאָן גאַנצן איבערגעגעבן און בטל צו דעם אויבערשטן, בדוגמא (און נאָך מער) ווי „סאָלדאַטן“ צו זייער „גענעראַל“. . דערפון איז מובן, אַז אין די אידישע קינדער – אינגעלעך און מיידעלעך – פון אונזער דור, איז נאָך מער ניכר בגלוי ווי זיי זיינען „משיח“, „משיחי“ פון דעם אויבערשטן אַליין. וועלכע ווערט די הכנה והקדמה קרובה אויף דער התגלות פון דעם משיח הכללי פון אַלע אידן, בגאולה האמיתית והשלימה.

ו„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“⁹: כשם ווי דעמאָלט „יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים“¹⁰, אַזוי וועלן די „צבאות השם“ פון אונזער דור ארויסגיין פון דעם איצטיקן גלות לגאולה האמיתית והשלימה ותיכף ומיד ממש.

(משיחות ליל שמח"ת קודם הקפות תשנ"ב)

(9) מיכה ז, טו.

(10) בא יב, מא.

ע"פ המדובר כמ"פ לאחרונה, שלפי כל הסימנים נמצאים אנו כיום על סף הגאולה, כאשר „הנה זה (משיח) בא“¹¹, ותיכף ומיד רגע לאח"ז – כבר בא.

מזה מובן גם בנוגע לעבודת בני הנדרשת בשמחת תורה, והמשכה במשך כל השנה כולה, ובמיוחד בשנה זו – עבודה שחדורה עם ענין הגאולה ומשיח. היינו, שהנהגתו של יהודי בכל הענינים בחיי היום-יום שלו גם בזמן הזה תיכף ומיד לפני הגאולה – היא מעין ובדוגמת חיי

בתחילת ובראש הפרשה, לאחר ההקדמה בפסוק הראשון "וזאת הברכה אשר ברכך משה... לפני מותו", מסופר, שהקדוש-ברוך הוא הציץ, כביכול, את התורה לבני שיעיר ולבני ישמעאל¹¹ – אשר הם שבעים האומות בכללותן¹², כנאמר בגמרא¹³ "שהחזירה על כל אומה ולשון" – אך הם סירבו לקבלה, ורק ישראל היו ה"אומה יחידה", אשר קיבלה את התורה¹⁴.

אך אין די בהסבר זה: ההבדלה שנוצרה בין ישראל לבין האומות בזמן מתן תורה קשורה יותר לחג השבועות מאשר לשמיני עצרת, ולכן אי אפשר לומר, ש"הוי' מסיני בא..." הוא "ענין המועד" של שמיני עצרת.

ג. סיום הפרשה והתורה: "לעיני כל ישראל"

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר, שבסוף הפרשה – והרי "הכל הולך אחר החיתום"¹⁵ – מספרת התורה מעלות טובות ושבחים רבים על משה רבינו, ומסיימת בפסוק "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", העוסק בשבירת הלוחות¹⁶.

מהטעם (המובא לעיל בפנים) "כדי לסמוך ברכת המלך כו"ו). ולהעיר מפיה"מ להרמב"ם (מגילה פ"ג מ"ה) "ובתשני קורין וזאת הברכה". וי"ל שגם בטור ושו"ע סתרי"ט, הלשון "תשיעי" קאי גם א"זקורין" (ודלא כדלעיל ע' 236 הערה 23). וראה לקמן הערה 46. (11) ספרי ורש"י פרשתנו לג, ב. וז"ל קצב, ב. (12) אה"ת פרשתנו ע' א'תתמ. סה"מ תרכ"ז ע' ש'עט. ובהו מבאר שם מה ש"חשיב ב' שרים אלו הגם כי הקב"ה החזיר .. על כל אומה ולשון". (13) ע"ז ב, ב.

(14) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1309, ש"ע שהחזירה על כל אומה ולשון ובכ"ז נתנה לישראל דוקא, נתגלה בחירת הקב"ה בישראל, בחירה חפשית שמצד עצמותו ית'. עיי"ש.

ועפ"ז תומתק יותר השייכות של התחלת פ' וזאת הברכה לשמע"צ – כי כמו שבשמע"צ, אף שבא לאחרי הקרבת הע' פרים (שכנגד כל ע' אומות), נתגלה אח"כ הענין ד"אומה יחידה" (ראה לעיל הערה 9) – כן הוא גם במה שהחזיר הקב"ה את התורה על כל אומה ולשון (התחלת פ' וזאת הברכה) שעי"ז נתגלה בחירת עצמותו ית' בישראל, שאין לאה"ע שייכות שם כלל.

(15) ברכות יב, א. (16) ספרי ורש"י ס"פ ברכה.

ומיד מתעורר הקושי: שבירת הלוחות היא ענין שלילי, עד כדי כך שכשרוצים להפליא את היפך הטוב שבמיתת צדיקים, אומרים, שהיא קשה כיום שנשתברו בו הלוחות¹⁷. ואם כך, מדוע מזכירים זאת בין המעלות והשבחים של משה? רש"י מבהיר זאת ומוסיף "זהסכימה דעת הקדוש-ברוך-הוא לדעתו, שנאמר¹⁸ אשר שברת – יישר כוחך ששברת".

אך אין מובן: משה שבר את הלוחות מפני שערך קל-יחומר "ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצוות, אמרה תורה¹⁹ וכל בן נכר לא יאכל בו, התורה כולה כאן וישראל מומרים, על-אחת-כמה-זכומה²⁰. יוצא מכך, ששבחו של משה על שבירת הלוחות הוא בכך שכיבד את התורה, ולא חפץ לתיתה ל"מומרים", אך לגבי ישראל – הרי בשבירת הלוחות הוא הביע, לכאורה, את ההיפך ממעלתם,

וכיצד ייתכן שסיום פרשת "וזאת הברכה", שתוכנה הוא "אשר ברכך משה... את בני ישראל", וכהקדמה לכך הזכיר משה את זכותם של ישראל²¹, בהיותם היחידים שקבלו את התורה – הוא בענין הנוגד למעלתם של ישראל, ובמיוחד ענין שבירת הלוחות שנגרם מכך שישראל היו אז "מומרים" ולא ראויים לתורה?

בנוסף לתמיהה שלעיל, כיצד קשורה שבירת הלוחות ל"וזאת הברכה", אין מובן גם, מדוע "לעיני כל ישראל" הוא הסיום והחותם של התורה שבכתב כולה. שהרי, לכאורה: מהותה של התורה היא "דבר אל בני ישראל"²², ענין המוכיח שהם קדמו אפילו לתורה²³, וכיצד ייתכן²⁴ שהתורה תסיים בענין שהוא: (1

(17) רש"י עקב י"ד, ה.

(18) תשא לד, א. עקב י"ד, ב.

(19) בא יב, מג.

(20) שבת פז, א. ורש"י תשא לב, יט.

(21) ראה רש"י ריש פרשתנו.

(22) ראה ב"ר פ"א, ד: אילולי שצפה הקב"ה ש... ישראל עתידין לקבל את התורה לא ה' כותב צו את בני כו'.

(23) ב"ר שם. וראה גם תנדבאר פ"ד.

(24) נוסף להתמ"ל – שצריך לסיים בטוב. ויש לומר, שמטעם זה מוסיף רש"י (לפי הנוסח שבדפוס ראשון) [אחרי

ההיפך משבחם של ישראל, (2) שבירת הלוחות של "דבר ה' אל כל קהלכם?" לפיכך יש לומר^{24*}, שמעלת משה בשבירת הלוחות, אשר על כך אמר לו הקדוש־ברוך הוא "יישר כוחך ששברת", היא מעלה גם לגבי ישראל, כפי שיוסבר להלן.

ד. "יישר כוח" – לאחר זמן רב

כדי להבין זאת יש להקדים ולציין, שאת ה"יישר כוח" על שבירת הלוחות לא נתן הקדוש־ברוך־הוא למשה באותו יום או למחרת, מיד כאשר עלה שוב על ההר, אלא ארבעים יום לאחר שבירת הלוחות: כאשר הקדוש־ברוך־הוא הורה לו "פסל לך..."²⁵, רק אז הוא אמר לו "הלוחות הראשונים אשר שברת – יישר כוחך ששברת". ולכאורה: מדוע לא אמר לו הקדוש־ברוך־הוא מיד "יישר כוחך"?

יותר מכך מפליא: על הפסוק "אשר שברת"²⁵ שנאמר ארבעים יום לאחר שבירת הלוחות, כדלעיל, אין רש"י מפרש "יישר כוחך ששברת", אלא בסוף פרשת "וזאת הברכה", שנאמר כמעט ארבעים שנה לאחר מכן – רק אז מפרש רש"י שהמשמעות של המלים "אשר שברת", שנאמר לפני ארבעים שנה, היא "יישר כוחך ששברת".

אמנם, הטעם הפשוט לכך הוא, כיון שאת ההוכחה לפרש כך על פי הפשט מוצא רש"י רק במלים "לעיני כל ישראל"²⁶, אך כיון שכל

הפרטים בתורה מדוייקים, מובן, שה"יישר כוח" שנתן הקדוש־ברוך־הוא למשה בעת אמירת "פסל לך", ונתגלה רק עתה, כאשר "ייעל משה... אל הר נבו...".

ה. שבירת הלוחות לצורך מעלת התשובה

ההסבר לכך הוא:

על חטא העגל נאמר בגמרא²⁷ "לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה", שהקדוש־ברוך־הוא איפשר ליצר הרע לשלוט על ישראל ולשכנעם לעשות את העגל כדי להגיע למעלה²⁸ של התשובה – ביטול החטא, והתעלות האדם יותר²⁹ מאשר לפני החטא.

מכך מובן גם לגבי שבירת הלוחות – תוצאת חטא העגל – שהטעם לכך בפנימיות הוא, כדי להגיע למעלה המיוחדת בתורה, להיפך מן השבירה, ועד לדרגה נעלית יותר מה"לוחות אשר שברת" – הלוחות השניים, שהם "כפליים לתושיה" לעומת הלוחות הראשונים³⁰,

ויש לומר, שגם כוונת משה בשבירת הלוחות, עקב קל־חומר, שכיון ש"ישראל מומרים" אי אפשר לתת להם את התורה, לא היתה רק למען כבוד התורה, אלא גם כדי לגרום לישראל לשוב בתשובה³¹.

כמשל הבן³² שאינו מתנהג כראוי, עד ש"אביו דוחהו חוץ לביתו ואומר לו שאינו

(27) ע"ז ד, ב. פירש"י שם.

(28) כי ענין התשובה ככלל – הורה כבר אדה"ר וכו' (מדרש תהלים צב, ב. וראה גם ב"ר פפ"ד, יט – בנוגע לראובן).

(29) וכמחז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין אפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם (רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד – כדעת ר' אבהו ברכות לד, ב (וראה סה"מ תש"ט ע' 183 בהערה. לק"ש ח"י"ד ע' 361)).

ולהעיר, שההלשון "אין יכולים לעמוד" – ולא "אינם עומדין" (בבבבכות שם) – משמע שהמקום שבע"ת עומדין הוא למעלה אפילו מבחי' ה"כולת" [שנעלה מבחי' "כח" – ראה ד"ה מן המיצר תש"ט פי"ד. ובכ"מ] דצדיקים.

(30) שמו"ר רפ"ו.

(31) להעיר מתוספות שבת שם.

(32) באו"ת וראה ריש ע' קכג (לענין אחר).

שמים³³, און "בכל דרכיך דעהו"⁴, אָבער ס'איז פּאַראַן אַ מציאות פון "חול", "מעשיך" און "דרכיך" (נאָר – תכליתם איז קדושה), נאָר נאָכמער: אַז די עניני העולם עצמם זיינען אלקות, און במילא "הערט" זיך מלכתחילה כלל ניט קיין אַנדער מציאות, וואָרום "אין עוד מלבדו" . . .

– ועפ"ז אולי יש לומר דעם ביאור אין דעם עיכוב המבהיל פון דער גאולה – אַז דאָס איז מצד דעם וואָס באַ אידן האָט געפעלט שלימות אין דער דרגא פון עבודה באופן פון "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוניי"⁵, וואָס דוקא דורך דעם קומט מען צו דער גאולה וועלכע וועט זיין אין דעם אופן (פון "אין עוד מלבדו"). – איצטער איז אָבער דער עיכוב שוין אויך אַראָפּ, ובמילא איז "הכל מוכן לסעודה", סעודת לויתן ושור הבר ויין המשומר⁶ בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

. . . חז"ל זאָגן: "אל תגעו במשיח⁸ אלו תינוקות של בית רבן".

איינער פון די ביאורים אין דעם (נוסף אויף דעם פירוש אין מפרשים): דער חינוך פון תינוקות של בית רבן דאַרף זיין אין אַן אופן אַז די תינוקות ווערן אינגאַנצן דורכגענומען און דורכגעדרונגען מיט דעם ענין און נקודה פון "משיח", אַזוי, אַז בשעת מ'גיט נאָר אַ קוק אויף אַ אידיש קינד איז וואָס זעט מען? – משיח'ן!

זייער גאַנצע מציאות איז "משיח" – דער גילוי פון "אתה הראת גו' אין עוד מלבדו".

. . . דער ענין איז ספעציעל אונטערשטראַכן אין די תינוקות של

(3) אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

(4) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

(5) משנה וברייתא סוף קידושין. כ"ה גירסת הש"ס כת"י (אוסף כתבי־היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשכ"ד) במשנה וברייתא הג"ל. וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. וראה גם יל"ש ירמ"י רמז רעו.

(6) ראה ברכות לד, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.

(7) שבת קיט, ב.

(8) דברי הימים א טז, כב.

הוספה בשורת הגאולה

מב.

ע"פ המדובר כמ"פ לאחרונה, אָז לויט אַלע סימנים שטייען מיר היינט אויף דעם שוועל פון דער גאולה, ווען ״הנה זה (משיח) בא״¹, ותיכף ומיד רגע לאח"ז – כבר בא.

דערפון איז אויך מובן בנוגע צו דער עבודה פון אידן וואָס פאָדערט זיך בשמחת תורה, והמשכה במשך כל השנה כולה, ובמיוחד בשנה זו – אַן עבודה דורכגענומען מיט דעם ענין פון גאולה און משיח. דאָס הייסט, אַז אַ אידן'ס אויפפירונג אין אַלע ענינים אין זיין טאָג טעגלעכן לעבן אויך בזמן הזה תיכף ומיד פאָר דער גאולה – איז מעין ובדוגמת דעם לעבן און הנהגה פון אידן בימות המשיח ממש.

[וואָס דאָס איז אויך די הדגשה המיוחדת בתקופה האחרונה בהנוגע דעם לימוד פון ״הלכתא למשיחא״, די הלכות וואָס זיינען נוגע צו דעם לעבן פון אידן בזמן הגאולה].

איינער פון די ענינים העיקריים לעתיד לבוא – איז געבראַכט פריער פון תניא) וואָס דעמאָלט וועט זיין די שלימות פון ״אתה הרתא לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו״²; עס וועט נתגלה ווערן בכל העולם כולו אַז עס איז ניטאָ קיין מציאות אחרת זולתנו ית', ״אין עוד מלבדו״.

ובדוגמת זה פאָדערט זיך אויך אין דעם לעבן פון אַ אידן – אַז ער זאָל דערהערן און פילן בכל עניניו ממש, אַז ״אין עוד מלבדו״. דאָס הייסט: ניט בלויז אַז די כוונה און תכלית פון אַלע עניני העולם איז אלקות, ובמילא איז זיין עבודה אין אַן אופן וואָס ״כל מעשיך לשם

(1) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.
(2) ואתחנן ד, לה.

לקוטי

וזאת הברכה

שיחות

למשה ״עד היום האחרון״³⁹, כי דוקא אז מתגלית המעלה שאליה הגיעו ישראל על ידי שבירת הלוחות.

1. שמחת תורה – על הלוחות השניים

לפי כל האמור לעיל יובן הקשר של פרשת ״וזאת הברכה״ ל״ענין המועד״ של שמיני עצרת:

מוסבר בתורת החסידות⁴⁰, ש״שמחת תורה״ נקבעה ביום שמיני עצרת, למרות שלכאורה היתה צריכה להיות בחג השבועות, זמן מתן תורה, משום ששמחת התורה היא על הלוחות השניים שניתנו ביום הכיפורים, אשר השמחה עליהם גדולה יותר מהשמחה על הלוחות הראשונים, ושמיני עצרת הוא ״יום האחרון שאחר יום הכיפורים״⁴¹.

מכך יוצא, שהענין של ״לעיני כל ישראל״ המביע את מעלתם של הלוחות השניים, כדלעיל, דומה לשמחת תורה.

אך בכל זאת תחילת הקריאה בתורה של שמחת תורה היא ״וזאת הברכה... הוי' מסיני בא...״, העוסקת בלוחות הראשונים, כי גם ענין זה קשור לשמחת תורה, כפי שיוסבר להלן.

2. מקבלים מן התורה ומשפיעים בה

ההסבר לכך הוא:

ההבדל בין צדיקים (בבחינת הלוחות הראשונים, ודרגתם של בני ישראל במעמד זה) לבין בעלי תשובה (בבחינת הלוחות השניים, ודרגתם של בני ישראל או), הוא, שמהותו ומעלתו של הצדיק היא התנהגותו על

אביו, שדוקא על ידי כך מתגלית אהבת הבן לאביו, והוא זועק במר נפשו ״שאינו רוצה ליפרד מאביו בשום אופן, ובמכל-שכן כשלא יקרא בשם אביו״.

לפי זה מובן הדיוק במלים ״ואשברם לעיניכם״³³, וכפי שמדגישה התורה גם בסיום פרשתנו ״לעיני כל ישראל״, כי מעלתו ושבחו של משה בשבירת הלוחות היא בכך ש״נשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם״³⁴, ועל ידי כך התעוררו לתשובה.

בכך גם מוסבר כיצד יום צום שבעה-עשר בתמוז, יום שבירת הלוחות³⁵, ייהפך לששון ולשמחה³⁶:

עתה, כשרואים ששבירת הלוחות גרמה ל״אומה ולשון שולטת בהם״, יום שבירת הלוחות הוא יום תענית³⁵. אך לעתיד לבוא, כאשר תתגלה בשלימות מעלת התשובה של ישראל על חטא העגל, אשר התחילה³⁷ על ידי ״ואשברם לעיניכם״, וכן מעלת הלוחות השניים³⁸, אז ייהפך שבעה עשר בתמוז, יום שבירת הלוחות, ליום ששון ושמחה.

ולכן נאמר ״ישר כוחך ששברת״ רק בציווי על הלוחות השניים, ובגלוי, בפשוטו של מקרא (עולם העשיה) מתבטא הדבר רק בסוף ״וזאת הברכה״, כאשר הראה הקדוש-ברוך-הוא

(33) עקב ט, יז.

(34) רש"י ס"פ ברכה.

(35) משנה תענית כז, סע"א. ואף שתיקון התענית הוא בעיקר מצד הבקעת העיר [שלכן י"א שבתחילה תיקנו צום הרביעי בט' בו (טור א"ח סתקמ"ט)] – הרי מפשטות הענין משמע, שכל ה"חמשה דברים" שאירעו ב"ז בתמוז שייכים להתענית. וכמו שמסיים בטור שם: להבקעת העיר ולצרות שהוכפלו בו. ועוד להעיר שמצד הענין דמגלגלין .. חובה ליום חייב (תענית כט, א. ערכין יא, ב) הרי הקביעות שוהו יום חובה הייתה בשבירת הלוחות.

(36) זכר"ה, יט וכפ"ל המצויד שם. וראה לקו"ש ח"ט ע' 253 בהערה. לקו"ש ח"ח ע' 355 הערה 31. חט"ז ע' 414 ואילך.

(37) ומכיון כי ביום פקדי ופקדתי – לחטא העגל (סנה' קב, א) מובן ששלימות התשובה תהי' אך לעת"ל כשיבטל החטא לגמרי.

(38) להעיר מד"ה ויתן לך תרס"ו (ס"ע צב) [בנוגע להמעלה דתלמוד בבלי לגבי תלמוד ירושלמי, שהיא בדוגמת המעלה שלוחות השניות לגבי לוחות הראשונות (שם ע' צג)] ש"עיקר הגילוי מזה יהי' לעתיד".

(39) ספרי ורש"י פרשתנו לה, ב.

(40) אה"ת שמע"צ ע' א'תשעט ואילך. ד"ה ביהושע"צ

תרס"ו – בהמשך תרס"ו (בסופו). תש"ו (בתחלתו). ועוד.

(41) אה"ת שם.

פי התורה. ואילו בעל תשובה מגיע לדרגה הנעלית מהתורה.⁴²

מכך מובן, שמצד הלוחות הראשונים ישראל הם בבחינת מקבלים מן התורה, אך מצד הלוחות השניים, הרי עבודת התשובה מעוררת ומגלה את שורש הנשמה, אשר מחשבתם של ישראל (שנעלו במחשבה⁴³) קדמה לתורה^{43*} – ואז ישראל משפיעים בתורה.

זהו הקשר שבין התחלת וסוף הפרשה "וזאת הברכה" לבין שמחת תורה: ב"שמחת תורה יש שתי משמעויות: (א) ישראל שמחים בתורה⁴⁴, ועל ידי כך הם מגיעים לדרגה נעלית יותר, (ב) ישראל משמחים את התורה⁴⁵.

ואלו הם שני הענינים שקוראים בתורה בשמחת תורה: בתחילה קוראים "הוי" מסיני בא...", שישאל מקבלים את התורה, ומקבלים מן התורה ושמחים בה; ולאחר מכן מגיעים לדרגה נעלית יותר – "לעיני כל ישראל", שישאל נעלים מן התורה, עד שהם משפיעים בה שמחה⁴⁶.

(42) ראה לקו"ת אחרי כו, ג. דרמ"צ מצות וידוי ותשובה. ובכ"מ. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 162 ובהערות שם.

(43) ב"ר פ"א, ד. מדרש תהלים צג, ב. וראה לקו"ת שה"ש יט, ב"ג. המשך תרס"ז ד"ה וידבר גו' במדב"ס וד"ה אין עומדין (תרס"ז – ע' תפה). ועוד.

(43*) ב"ר שם. וראה לקו"ת שם. ד"ה וידבר גו' במדב"ס שם. ועוד.

(44) כפשוטו הענין דשמח"ת, ש"שמחין .. לגמרה של תורה" (רמ"א אר"ח סתרס"ט. וראה גם טור שם).

(45) סה"מ תרצ"ט ע' 68. 72. ד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ה ותש"ו (בתחלה וסוף). וראה גם זח"ג רנו, ריש ע"ב (הובא בהערה הבאה).

(46) ויש לקשר שני ענינים אלו שבפ' וזאת הברכה לשני ענינים – שמע"צ ושמח"ת (ראה לעיל הערה 10): שמע"צ הוא ככל היום – מצד ציווי התורה, ובמילא הגילוי דשמע"צ מקבלים ישראל מהתורה; משא"כ "שמחת תורה" היא לא מצד ציווי התורה, כי אם) הוספה – מנהגן של ישראל, אשר תורה הוא (נעשה). וראה רמב"ם הל' ממרים רפ"א: התקנות והגזירות והמנהגות כו') שישאל מוסיפים ומשפיעים בתורה – "ונוהגין למעבד ישראל עמה חזדה .. ומעטן לט"ס בכתר דילי" (זח"ג שם. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 234 הערה 12. ובארכה – לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 411 ואילך).

ח. "יישר כוחך" – הוראה לעבודה במשך השנה

התכלית של שמיני עצרת ושמחת תורה – "סוף כל המועדות"⁴⁷ – היא, שישראל יקחו עמם את הכוח של כל המועדים לעבודתם בתורה ובמצוות במשך כל השנה, בעבודה הרוחנית של "ייעקב הלך לדרכו". גם ענין זה נרמז ב"לעיני כל ישראל":

כאשר יהודי יוצא לעולם, מלשון העלם והסתר⁴⁷, הוא עלול להיבהל⁴⁸ ולחשוב: כיצד בכוחי להתייצב מול החושך שבעולם ולבצע את המוטל עלי?

– על כך נלמדת ההוראה מעניננו, שאפילו במצב של העלם והסתר כה עצום כשבירת הלוחות, אמר הקדוש ברוך הוא "יישר כוחך", שבכוחו של יהודי להתעלות גם על ידי כך, ועד כדי מעלה גבוהה יותר מכפי שהיה לפני השבירה,

ולכן, מיד לאחר "לעיני כל ישראל" קוראים בתורה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ": על יהודי לדעת, שאל לו להיבהל מהעלם ומההסתר שבעולם, שהרי כיון שישראל וקודשא בריך הוא כולא חד⁴⁹, לכן בכל מצב שבו יהיה העולם שרוי, בכוחו של יהודי "לברוא" עולם חדש⁵⁰, עולם שבו "יידע כל פעול כי אתה פעלת... הוי' אלקי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה"⁵¹.

(משיחות שמחת תורה ושבת בראשית)

תשי"א, תשל"א)

(47) לקו"ת שלח לו, ד. ד"ה על ג"ד ש"ת (בתחלתו).
(48) ובפרט, שאחרי שמח"ת ישנו כחצי שנה בלי רגלים (ראה לקו"ת פרשתנו צח, ב), נוסף לזה שבימי החורף אינו מאיר כ"כ בחי' "שמש הוי'" (לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 3. ולהעיר מסד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ז).
(49) נסמן בלקו"ש ח"ה ע' 246 הערה 39.
(50) להעיר ממרו"ל (ב"ר פצ"ח, ג) אף איכם בורא עולמות, ובאוה"ת בראשית רנח, ב – דקאי על כל בני ישראל. וראה גם זח"א מז, א. ח"ב קסב, ריש ע"ב. ועוד.
(51) נוסח התפלה דר"ה.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד